

IN MEMORIAM

JONAS BUKANTIS (1948–2026)

Netikėta ir liūdna žinia pasiekė Klaipėdos universiteto ir visos Lietuvos lituanistų bendruomenę: 2026 m. balandžio 19 d. mus paliko docentas dr. Jonas Bukantis, ilgametis šios mokyklos pedagogas, mokslininkas, universiteto senatorius, Humanitarinių mokslų fakulteto dekanas ir nuoširdus kolega.

Jonas Bukantis gimė 1948 m. gegužės 29 d. Kelmės rajone, Kupšelių kaime. Nuo vaikystės jį traukė fizika ir technika, tačiau įstojęs į Jūrėivystės mokyklą netrukus ją paliko ir ėmė studijuoti filologiją Vilniaus universitete. Netrukus tapo profesoriaus Alekso Girdenio fonologijos mokyklos sekėju, savo pomėgius sėkmingai derindamas eksperimentinėje fonetikoje, kuri suteikė galimybę lietuvių kalbos garsų pasaulį tyrinėti prietaisais, fizikiniais matavimais ir matematiniais skaičiavimais. Dirbdamas eksperimentinės fonetikos srityje Jonas Bukantis apgynė daktaro disertaciją *Pietų žemaičių varniškių fonologija*. Klaipėdos universiteto studentams labai pasisekė, kai prie to meto lituanistų būrelį prisijungė šis savo dalyką puikiai išmanantis ir jį mylintis pedagogas. Jo paskaitos būdavo tvirtai teoriškai suręstos, nestokojo puikių pavyzdžių, šmaikščių komentarų ir lengvos šypsenos. Daugelis studentų šiltai prisimena laiką, praleistą su Jonu Bukančiu dialektologijos ir folkloro praktikos išvykose į kaimus. Iš savo vadovo jie mokėsi prakalbinti net pačius droviausius ir nepatikliausius žmones, pelnyti jų pagarbą ir kruopščiai surinkti mokslinę medžiagą. Klaipėdos universiteto folkloro archyve sukaupta daugybė valandų garso įrašų, kurie dabar yra neįkainojamos vertės, didžioji jų dalis atsirado šio išmintingo ir pareigingo kolegos dėka.

Nuosekliai dirbdamas, bendradarbiaudamas su kolegomis, Jonas Bukantis parengė svarių publikacijų, skirtų Klaipėdos krašto tarmėms ir folklorui. Nors fundamentalių monografijų jis neišleido, šiandien nė vienas Mažosios Lietuvos tarmių tyrėjas neapsieina necituodamas jo publikacijų mokslo leidiniuose ir įvadininių straipsnių tarmių chrestomatijose bei kituose tekstų rinkiniuose. Jis taip gerai suprato kiekvieno pateikėjo svarbą ir unikalumą, kad svarbiausiu savo darbu

laikė būtent šios medžiagos mokslinį parengimą ir prieinamumą visuomenei. Jo, kaip redaktoriaus ir įvadinių straipsnių autoriaus, dėka gimė tokie unikalūs Vakarų Lietuvos folkloro ir tarmių šaltiniai kaip *Vakarų žemaičiai* (Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2006); *Eit mergeli pajūriais: Anos Mažeivos padainuotos Klaipėdos krašto dainos* (Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2006); *Švėkšnos šnektos tekstai* (Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2005) ir kt. Likdamas sudarytoju, jis užleisdavo vietą kalbos kūrėjams, jų tekstams, žodynams, dainoms. Taip reiškė nuostatą, kad autentiški kalbos faktai, jų visuma, kalbėtojai yra saugotini ir vertintini, kad be gerai sutvarkytos ir prieinamos medžiagos neįmanomi lituanistikos tyrinėjimai.

Atskirai minėtinas Jono Bukančio darbas jam einant Humanitarinių mokslų fakulteto dekanu pareigas. Klaipėdos universitetas kaip atskira mokslo įstaiga tik žengė pirmuosius žingsnius. Be paliovos keitėsi nurodymai ir reikalavimai, trūko patalpų, įrangos, personalo, ypač finansavimo. Teko suktis iš to, kas yra. Neatrūko tik vieno – dėmesio kiekvienam kolegai, kiekvienam studentui, kiekvienam personalo žmogui, nepriklausomai nuo jo užimamų pareigų. Geranoriško, ramaus, nedemonstratyvaus, leidžiančio suprasti, kad yra kartu, yra už tave, yra su tavim. Niekas nesubyrėjo, priešingai – fakultetas augo ir stiprėjo, absolventai užpildė mokyklas, kultūros įstaigas, redakcijas, kolegos išjudėjo į tarptautinius forumus, konferencijas, tačiau garbės troškimas liko šešėlyje – reikėjo dirbti ir sutelkti kolegas darbui.

Dar viena kolegų ypatybė, kurios nebuvo įmanoma nepastebėti, – tai humoro jausmas. Jis ypatingas, bukantiškas, bet kartu ir pažįstamas, žemaitiškas. Toks pat ramus, kaip ir laikysena, eisena, kalbėsena. Lengvos šypsenėlės ir spindinčių akių lydimas suregztas trumpas palyginimas, anekdotas, užuomina – ir visi krizena. Tai būdas pabėgti nuo nuovargio, nepriteklių, erzelynės, smulkmenų, pažvelgti į dalykus iš tolesnės perspektyvos.

Mums labai trūks Jono Bukančio, trūks jo patarimo, šypsenos po Joninių vainiku, buvimo šalia, buvimo kartu. Kolegų ir studentų vardu reiškiame nuoširdžią užuojautą velionio šeimai ir visiems, artimai jį pažinojusiems. Tebus šviesus jo atminimas ir tesiils ramybėje jo siela.

Jonas Bukantis palaidotas greta artimųjų Plungės kapinėse.